

نظریه‌پردازی داده بنیاد مقالات منتخب توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه

یونس کریمی فردین‌پور*

* گروه ریاضی، واحد اهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اهر، ایران. رایانامه: Younes.karimiFardinpour@iau.ac.ir

تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۰۸/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵

چکیده

روش تحلیل محتوا کمک می‌کند تا نگرش‌های متفاوت محققان و خلاءهای موجود در مطالعات یک زمینه خاص دانش شناسایی شود. هدف اصلی از این پژوهش، شناخت پژوهش‌های انجام شده در زمینه توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه است. رویکرد این پژوهش کیفی با نظریه‌پردازی داده بنیاد، نمونه‌گیری آن هدفمند با روش فراترکیب و تحلیل نهایی آن در یک چارچوب نظری جامعه‌شناسی است. برای گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. پس از طراحی سؤالات پژوهش، به‌صورت جستجویی نظام‌مند بر اساس کلیدواژه‌های مرتبط از بانک اطلاعات نشریات کشور، نمونه‌گیری صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که نگرانی از بابت وجود چالش‌های محیط‌زیستی حوضه آبریز دریاچه ارومیه، شرایط زمینه‌ای با درونمایه فناوری به عنوان سرمایه اجتماعی و از سوی دیگر تخصص شرایط محوری است. از یک سو، علم‌سنجی شرایط زمینه‌ای با درونمایه فناوری به عنوان سرمایه اجتماعی و از سوی دیگر تخصص شرایط مداخله‌گر با درونمایه علم‌گرایی به عنوان سرمایه اقتصادی، نویسندگان را ترغیب می‌کند تا راهبردهایی پیشنهاد کنند که پیامدهای مورد انتظارشان را در پی داشته باشند. در واقع سرمایه محوری نویسندگان سرمایه فرهنگی‌شان است که با نوشتن مقاله، بخشی از آن، یعنی سرمایه فرهنگی عینی‌شان را تبدیل به سرمایه فرهنگی نهادی می‌کنند، در حالی که انتظار دارند پیامد آنها تبدیل شدن سرمایه فرهنگی نهادی‌شان به سرمایه نمادین باشد.

کلید واژه‌ها: محیط‌زیست، سرمایه نمادین، سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، سرمایه اقتصادی، STEM

سرآغاز

حوضه آبریز دریاچه ارومیه با مساحتی بالغ بر ۵۱۸۰۰ کیومتر مربع در سه استان آذربایجان شرقی (۴۳ درصد)، آذربایجان غربی (۴۶ درصد) و کردستان (۱۱ درصد) گسترده شده است. توسعه استان‌های شمال غرب کشور، به شدت متاثر از وضعیت دریاچه ارومیه بوده و خشک شدن این دریاچه ارزشمند، توسعه پایدار شمال غرب کشور را با خطر روبه‌رو می‌کند. در حقیقت آب از محورهای اصلی توسعه پایدار و رکن اساسی آمایش سرزمین است. بنابراین مدیریت پایدار کمی و کیفی آب و مصارف آن، نقش مهمی در ارتقای بهداشت، رفاه اجتماعی و توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه دارد. حوضه آبریز ارومیه برای اعمال راهبردهای بخش آب در اولویت قرار دارد و به عبارتی بحرانی‌ترین حوضه آبریز کشور است (رضوی طوسی و محمدولی سامانی، ۱۳۹۲؛ رضوی طوسی و همکاران، ۱۳۹۴). به رغم ارزش‌های حفاظتی منطقه، عرصه‌های حیات محیط‌زیستی، اقتصادی و اجتماعی آن روندی قهقراپی دارد. بنابراین شناسایی زنجیره‌های علت و معلولی تخریب سرزمین و تدوین راهبردها و سیاست‌های لازم در برنامه‌ریزی توسعه پایدار لازم است (آل محمد و همکاران، ۱۳۹۳). توسعه پایدار، توسعه‌ای است که علاوه بر رشد اقتصادی و توسعه در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، استفاده بهینه از منابع و امکانات طبیعی و همچنین عدالت بین نسلی نیز در آن مورد توجه باشد. تداوم برنامه‌های توسعه ملی با عدم توجه به مشکلات محیط‌زیستی حوضه آبریز دریاچه ارومیه با تردید جدی مواجه است (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۶).

یکی از پیش‌نیازهای دستیابی به توسعه پایدار، توجه به نحوه تغییرات کاربری اراضی است (فرخ‌نیا و همکاران، ۱۳۹۷). علاوه بر این، بخش کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه با بحران مواجه است و با توجه به نقش آن در تامین غذای کشور، تدوین برنامه‌ای برای ایجاد پایداری بخش کشاورزی در این منطقه بیش از پیش ضرورت یافته است (صادقی و خان‌زاده، ۱۳۹۸). در حالی که، پسروری آب دریاچه ارومیه و تبدیل شدن سطح آن به مناطق شوره‌زار سبب از بین رفتن محیط‌زیست سالم شده است، مشکل بحران دریاچه ارومیه حاصل عدم توجه به مقوله توسعه پایدار در حوضه آبریز آن و مصرف بی‌رویه آب در بخش‌های مختلف، از جمله بخش کشاورزی است. در واقع از لحاظ اصول و

مبانی مسئولیت مدنی، جبران زیان‌های وارده بر محیط‌زیست از راه‌هایی مانند اعاده طبیعت به وضع سابق، جبران خسارت از راه دادن معادل و دستور موقت، محقق می‌شود (بوذری، ۱۴۰۰). با این که یکی از استراتژی‌های اصلی دولت جهت کاهش وابستگی معیشت روستاها به بخش کشاورزی با هدف کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی حوضه آبریز دریاچه ارومیه است و از توسعه فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی حمایت شده است. اما در اجرای آن موفقیت چندان به دست نیامده است (تقیلو و سلطانی، ۱۴۰۱). این در حالی است که بررسی تغییرات پوشش گیاهی حوضه آبریز دریاچه ارومیه نشان می‌دهد بحران خشکسالی جوامع انسانی منطقه را نیز با خطر روبه‌رو کرده است (مناف‌فر و همکاران، ۱۴۰۱).

وضع نامطلوب دریاچه ارومیه و فشار افکار عمومی در فضاهای مجازی و تذکر متخصصان در فضاهای علمی از قبیل چاپ مقاله در مجلات علمی می‌تواند فضای نقد و تحلیل این چالش باشد. بنابراین یک جمع‌بندی کلی از محتوای مقالات منتشر شده در مجلات علمی مصوب، یک ضرورت پژوهشی است. این جمع‌بندی نیازمند یک روش پژوهشی مناسب مانند نظریه‌پردازی داده بنیاد^(۱) و یک چارچوب نظری مناسب مانند نظریه پردازی^(۲) است. در ادامه چارچوب نظری و روش‌شناسی این پژوهشی توصیف می‌شود.

چارچوب نظری

چارچوب نظری بوردیو با مفاهیم میدان^(۳) و سرمایه^(۴) توصیف می‌شود (یمینی‌دوزی سرخابی، ۱۴۰۱). میدان، پهنه یا نهاد اجتماعی محدودی است که کارکرد خاص خودش را دارد (محمدی، ۲۰۱۹). بر این اساس، دانشگاه یک میدان آموزش و نویسندگان مقالات علمی، عاملان اجتماعی آن هستند (شیرون^(۵)، ۲۰۲۳). پویایی میدان بر اساس فعالیت و رقابت بین عاملان اجتماعی آن است که هدفشان افزایش سرمایه‌شان است (هالدیگست و لیدگران^(۶)، ۱۴۰۱). سرمایه اشکال مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و نمادین دارد (یمینی‌دوزی سرخابی، ۱۴۰۱). سرمایه فرهنگی شامل مجموعه‌ای از عادات، شیوه‌های زبانی، مدارک آموزشی، کالاهای فرهنگی، نگرش‌ها، ذائقه‌ها، مهارت‌ها و انواع دانش است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). سرمایه فرهنگی به تجسم یافته (ترتیبات دیرپای ذهن و بدن)،

سرمایه محوری، چه نوع تبدیل سرمایه‌هایی انجام می‌دهند؟ شرایط علی، مداخله‌ای و زمینه‌ای در این تبدیل سرمایه‌ها چیست؟ آیا جایگاه آنها به عنوان کارگزاران اجتماعی در میدان دانشگاه، به این نوع تبدیل سرمایه وابسته است؟ برای پاسخ دادن به چنین سوال‌هایی نیازمند تحلیل محتوای مطالعات توسعه پایدار حوضه‌آبخیز دریاچه ارومیه هستیم تا با نگرش‌های مختلف نویسندگان آنها آشنا شویم. در واقع، با توجه به نوع سوال‌ها، نیازمند یک رویکرد پژوهشی کیفی هستیم. در ادامه روش‌شناسی این پژوهش توصیف می‌شود.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر ماهیت، کاربردی و روش آن تحلیل محتوا است که به کشف معانی، اولویت‌ها و نگرش‌های آشکار و پنهان نویسندگان که همان عاملان اجتماعی میدان می‌باشند، می‌پردازد (کریمی فردین پور، ۲۰۲۰). فهرست نویسندگان و وابستگی سازمانی آنها در جدول (۱) آمده است.

برای انتخاب مقالات از روش فراترکیب مدل سندلوسکی و باروسو^(۷) (۲۰۰۷) استفاده شده است. مطابق روش فراترکیب پیشنهادی جاودانه و همکاران (۱۴۰۰) ابتدا کلیدواژه «توسعه پایدار» با برچسب «جستجوی دقیق» در «مطالب مجلات علمی معتبر» در پایگاه مگیران^(۸) جستجو شد. تعداد ۸۰۰۵ مقاله یافت شد. سپس در فرم جستجوی پیشرفته با برچسب «عنوان»، «چکیده» و «کلیدواژه» که شامل عبارات «حوضه‌آبریز» و «دریاچه ارومیه» در بین مقالات علمی مصوب به زبان فارسی^(۹) است، جستجو تکرار شد تا تعداد مقالات یافت شده به ۱۵ عنوان کاهش پیدا کند. سپس با هدف شناسایی مرتبط‌ترین مقالات، چکیده این مقالات مطالعه و ۹ مقاله برای تحلیل محتوای کیفی انتخاب شد. تمامی این مقالات در مجلات علمی مصوب به چاپ رسیده‌اند. با توجه به هدف این پژوهش که مطالعه نگرش‌های متفاوت نویسندگان در میدان نشر مقالات علمی است، در جدول (۲) عنوان، رتبه و صاحب امتیاز مجلات علمی که مقالات منتخب در آنها به چاپ رسیده است، فهرست شده است.

در این پژوهش به دلیل تناسب روش تحلیل محتوای کیفی برای کشف پیچیدگی‌ها و زوایای پنهان نگرش نویسندگان از روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد^(۱۰) بهره گرفته می‌شود (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰). در روش‌شناسی نظریه‌پردازی داده‌بنیاد جمع‌آوری، تحلیل داده‌ها و نظریه تولید شده با یکدیگر در ارتباط هستند و

عینیت یافته (کالا‌های فرهنگی مانند تصاویر، کتب، کامپیوتر و هنر از قبیل نویسندگی) و نهادی شده (مدارک رسمی) دسته‌بندی می‌شود (محمدی، ۲۰۱۹). سرمایه فرهنگی تجسم یافته با شخصی که در آن تجسم می‌یابد، ارتباط نزدیک دارد. این سرمایه نوعی از رفتار فرد است. سرمایه فرهنگی عینیت یافته در رسانه‌هایی نظیر نوشتار فرد مطرح است. سرمایه فرهنگی نهادی شده، مستند کردن یک سرمایه فرهنگی از طریق مدرک است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹).

سرمایه اقتصادی شامل مجموعه‌ای از اموال منقول و غیرمنقول و دارایی‌های گوناگون است که می‌تواند برای تولید کالا و خدمات به کار رود (شیرون، ۲۰۲۳). سرمایه اجتماعی به معنای انباشت منابع بالفعل و بالقوه‌ای است که به داشتن شبکه‌ای نسبتاً پایدار از روابط نهادینه شده آشنایی متقابل بین فردی و گروهی مربوط می‌شود (هالیدیگست و لیدگران، ۱۴۰۱). سرمایه نمادین با موقعیت اجتماعی فرد مانند اعتبار و شهرت مرتبط است. می‌توان سرمایه نمادین را از طریق انجام تعهدات اجتماعی که با احترام و افتخار همراه است، مانند «به چاپ رساندن مقاله در مجلات معتبر» کسب کرد و می‌توان از آن به نفع خود و به عنوان منبع قدرت در میدان دانشگاه استفاده کرد (شیرون، ۲۰۲۳). در هر میدان یک شکل خاصی از سرمایه، محوری است (محمدی، ۲۰۱۹). به عنوان مثال در میدان اقتصادی، سرمایه محوری «دارایی» است. در میدان آموزش، سرمایه محوری «فرهنگ» و در میدان اجتماعی، سرمایه محوری «شهرت» است. از دیدگاه بورديو این سرمایه محوری میدان است که بر کارکرد و پویایی میدان تأثیرگذار است (یمنی‌دوزی سرخابی، ۱۴۰۱). چون در نتیجه رقابت و منازعه بین عاملان اجتماعی برای کسب سرمایه محوری است که موقعیت آنها در میدان پیشرفت یا پسرفت می‌کند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹).

تا کنون در چارچوب نظری بورديو نگرش نویسندگانی که در زمینه توسعه پایدار حوضه آبخیز دریاچه ارومیه مقاله نوشته‌اند، تحلیل نشده است. با چهار نوع سرمایه نمادین، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی که در چارچوب نظری بورديو مطرح است، نگرش نویسندگان به وضعیت بحرانی حوضه‌آبخیز دریاچه ارومیه چگونه است؟ آیا نگرانی نویسندگان از وضعیت محیط‌زیستی حوضه‌آبخیز دریاچه ارومیه یک نوع سرمایه فرهنگی برای آنها است؟ آیا این نوعی سرمایه محوری آنها است؟ آیا آنها در رقابت برای کسب این سرمایه محوری هستند؟ آنها برای کسب این

اطلاعات فراوان آماری نیست و به تحلیل عمیق داده‌ها بر اساس فهم و گرایش ذهنی اعضای جامعه پرداخته می‌شود. از این‌رو، این روش تحقیق به فهم و شرح تجربه زیسته مشارکت‌کنندگان کمک می‌کند و این امر با هدف مقاله حاضر که دستیابی به نگرش نویسندگان در میدان نشر مقالات علمی است، سازگاری دارد.

به جای ورود به پژوهش با یک نظریه پیش فرض، به داده‌ها اجازه داده می‌شود تا نظریه را پدید آورند و عینیت یافتن تحلیل‌های شناختی بر این اساس است که اعضای جامعه مورد مطالعه چگونه گرایش‌ها و چارچوب‌های ذهنی خود را به گفتار و عملکرد تبدیل می‌کنند (کریمی فردین‌پور، ۱۳۹۵). در این رویکرد پژوهشی، برخلاف تحقیقات کمی، سودی در کار کردن با

جدول (۱): فهرست نویسندگان مقالات منتخب و وابستگی سازمانی آنها

نام و نام خانوادگی	توضیحات
احمد رضا یوری	دانشیار گروه برنامه‌ریزی، دانشکده محیط‌زیست، دانشگاه تهران
اسماعیل صالحی	دانشیار گروه برنامه‌ریزی، دانشکده محیط‌زیست، دانشگاه تهران
اشکان فرخ نیا	عضو هیات علمی، پژوهشکده منابع آب، موسسه تحقیقات آب
بهمن فیضی	گروه شیلات، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه ارومیه، آذربایجان غربی
جمال محمد ولی سامانی	استاد گروه سازه‌های آبی دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
جواد اطاعت	دانشیار علوم سیاسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
حجت جباری	پردیس بین الملل دانشگاه ارومیه، آذربایجان غربی، ایران
حسین صادقی	دانشیار اقتصاد انرژی، گروه توسعه و برنامه‌ریزی اقتصادی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
حسین محمدی	استاد آب و هواشناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
رامین منافر	گروه شیلات، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه ارومیه، آذربایجان غربی
زهرا موسوی	دکتری جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
سپیده بوذری	استادیار، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران.
سعید مرید	استاد گروه مهندسی منابع آب، دانشگاه تربیت مدرس
سکینه مرادخانی	گروه زیست‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
سیده آل محمد	کارشناسی‌ارشد برنامه‌ریزی، مدیریت و آموزش محیط‌زیست، دانشگاه تهران
سیده لیلا رضوی طوسی	دانشجوی فوق‌دکتری، گروه سازه‌های آبی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران - ایران
علی اکبر تقیلو	دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.
کامران زینال زاده	گروه آب، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ارومیه، آذربایجان غربی
لعبت زبردست	استادیار گروه برنامه‌ریزی، دانشکده محیط‌زیست، دانشگاه تهران
مجید دلاور	استادیار گروه مهندسی منابع آب، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس
محمدباقر قالیباف	دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
مینو خان‌زاده	کارشناسی ارشد اقتصاد انرژی، گروه توسعه و برنامه‌ریزی اقتصادی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
ناصر سلطانی	استادیار جغرافیا سیاسی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.
هدایت فهیمی	وزارت نیرو/ معاونت آب و آبفا

است. چون در این فرایند، پس از هر مرحله، محقق سؤال‌هایی در مورد مقوله‌های ظاهر شده مطرح و برای پیدا کردن مدارک و مستندات بیشتر در مورد مقوله‌ها به جستجوی نمونه‌های غنی از اطلاعات است. در این پژوهش نیز مقوله‌های حاصل از کدگذاری در هر مقاله با مقوله‌های حاصل از کدگذاری مقاله‌های قبلی مقایسه شد تا نظارت بر تمام مراحل تحلیل داده‌ها با هدف اعتبار بخشی صورت بگیرد. حتی پس از انجام مرحله کدگذاری

تحلیل اولیه داده‌ها از طریق کدگذاری باز و هم‌زمان با یادداشت‌برداری به هنگام مطالعه مقالات است. علاوه بر این، تجربه‌های قبلی محقق در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، نشان داده است که اگر مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی کدها، بلافاصله بعد از اتمام مطالعه هر مقاله انجام شود، تحلیل داده‌ها نتیجه بخش‌تر است (کریمی فردین‌پور، ۱۳۹۵). اعتباربخشی، یک بخش کاملاً تأثیرگذار در کل فرایند نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۳۹۰)

انتخابی، نظریه‌پردازی انجام شده با پیشینه پژوهشی موجود مقایسه شد.

جدول (۲): فهرست مجلات علمی مصوب که مقالات منتخب در آنها به چاپ رسیده است.

عنوان	عنوان انگلیسی	عنوان قبلی / توضیحات	رتبه	صاحب امتیاز
فصلنامه اخلاق زیستی	Bioethics Journal	سالنامه پزشکی	علمی مصوب	انجمن بین‌المللی اخلاق زیستی اسلامی
فصلنامه بوم‌شناسی آبریزان	Journal of Aquatic Ecology	فصلنامه علوم پایه به زبان فارسی و انگلیسی	علمی مصوب	دانشگاه هرمزگان
فصلنامه محیط‌شناسی	Journal of Environmental Studies	فصلنامه علوم پایه	علمی مصوب	دانشگاه تهران
فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی	Quarterly Journal of Space Economy & Rural Development	فصلنامه علوم انسانی	علمی مصوب	دانشگاه خوارزمی
فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه	Agricultural Economic and Development	فصلنامه کشاورزی و منابع طبیعی	علمی مصوب	موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی
مجله آبیاری و زهکشی ایران	Iranian Journal of Irrigation & Drainage	دو ماهنامه کشاورزی و منابع طبیعی	علمی مصوب	انجمن آبیاری و زهکشی ایران
نشریه پژوهش‌های جغرافیای سیاسی	Research Political Geography	فصلنامه علوم انسانی	علمی مصوب	دانشگاه فردوسی مشهد
مجله مدیریت آب و آبیاری	Journal of Water and Irrigation Management	فصلنامه کشاورزی و منابع طبیعی	علمی مصوب	دانشگاه تهران
مجله تحقیقات منابع آب ایران	Iran Water Resources Research	فصلنامه فنی مهندسی	علمی مصوب	انجمن علوم و مهندسی منابع آب ایران

نظام‌مند^(۱۳) ساخت و سازگرایی^(۱۴) و برآمدی^(۱۵) در نظریه‌پردازی داده‌بنیاد، در این پژوهش برای استخراج یافته‌های از رویکرد نظام‌مند استفاده شده است و این راهبرد از ابتدا تا انتها بدون تغییر و ثابت نگه داشته شده است.

یافته‌ها

در ادامه مستندات برای یافته‌های این پژوهش ارائه می‌شود که نشان می‌دهد وجود چالش‌های محیط‌زیستی حوضه آبریز دریاچه ارومیه با درون‌مایه نگرانی، شرایط علی است. نویسندگان با کمک گرفتن از تخصص خود با درون‌مایه علم‌گرایی به عنوان شرایط مداخله‌گر و با کمک گرفتن از پیشینه پژوهشی با درون‌مایه تجربه‌گرایی به عنوان شرایط زمینه‌ای، موجب پدیدار شدن مقوله محوری «توسعه پایدار» می‌شوند. در واقع نویسندگان در مواجهه با این شرایط راهبردهایی را پیشنهاد می‌کنند که انتظار دارند پیامدشان همان چیزی باشد که مورد انتظارشان است. یافته‌های این پژوهش از روش‌شناسی نظام‌مند معرفی شده در استراوس و کوربین (۱۳۹۰) با کدگذاری باز،

از نظر کالن و برنان^(۱۱) (۲۰۲۱) روایی و پایایی در نظریه‌پردازی داده بنیاد از اعتبار بالایی برخوردار است. برای دستیابی به اعتماد موردنیاز برای تایید علمی این پژوهش، از سه ابزار ۱. بازرسی خارجی توسط محقق مشاور، ۲. نظارت بر تمام مراحل پژوهش و ۳. اعتبارسنجی به واسطه مقایسه با پیشینه پژوهشی استفاده شده است (چارمز و سارونبرگ^(۱۲)، ۲۰۲۰) علاوه بر این، شش مؤلفه اعتباربخشی نظریه‌پردازی داده‌بنیاد نیز رعایت شده است. ۱. مراحل طی شده برای انجام تحقیق بیان شده است. ۲. بر اساس جمع‌بندی‌های نهایی حاصل از کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی، نظریه‌ای به‌صورت زیر بیان شده است: «برای نویسندگان، تبدیل سرمایه فرهنگی عینی به سرمایه فرهنگی نهادی در میدان نشر علمی مطرح است». ۳. بازخورد محقق مشاور حاکی از وجود ارتباط منطقی بین داده‌ها، مقوله‌ها و نظریه است. ۴. مستندات از مراحل انجام این پژوهش در متن این مقاله ارائه شده است تا نتایج برای خواننده قابل لمس باشد. ۵. در انتها، الگوی کدگذاری بصری جهت جمع بندی ارائه شده است. ۶. از همان ابتدا مشخص شده است که از بین سه راهبرد معروف

جدول (۳): مفاهیم، زیرمقوله‌ها، مقوله‌ها و مقوله محوری

مقوله محوری	مقوله‌ها (درونمایه‌ها)	زیرمقوله‌ها
توسعه پایدار	نگرانی	چالش‌های محیط‌زیستی
	فناوری	علم‌سنجی
	علم‌گرایی	تخصص

به طور خلاصه می‌توان گفت که با روش‌شناسی نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۳۹۰) ابتدا با کدگذاری باز مفهوم‌ها، مقوله‌ها و ویژگی‌ها کشف می‌شوند. سپس مشخص می‌شود که چگونه مقوله‌ها در ویژگی طیف‌بندی شده، تغییر می‌کنند. بعد در مرحله کدگذاری محوری، یکپارچه‌سازی تحت عناوین شرایط علمی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها صورت می‌پذیرد. سپس با کدگذاری انتخابی، نظریه‌پردازی انجام می‌شود و در نهایت به ترسیم الگوی کدگذاری بصری ختم می‌شود. در ادامه، ابتدا فهرست ارجاع، عنوان‌ها، نگرانی‌های محیط‌زیستی، راهبردهای پیشنهادی و پیامدهای مورد انتظار در جدول (۴) خلاصه شده و در بخش بحث و نتیجه‌گیری، یکپارچه‌سازی انجام می‌شود.

محوری و انتخابی به شرح زیر مستخرج می‌شوند.

مطابق روش پیشنهادی استراوس و کوربین (۱۳۹۰) پس از مفهوم‌های برچسب‌خورده در کدگذاری باز، مقوله‌هایی که در مقایسه با مفاهیم، انتزاعی‌تر بوده و سطحی بالاتر را نشان می‌دهند برچسب جدیدی دریافت می‌کنند. به طور مثال مفاهیمی از قبیل کمبود آب، دغدغه محیط‌زیستی، بحران منطقه‌ای و مشکلات محیط‌زیستی حاصل کدگذاری باز هستند که در ذیل مقوله «چالش» برچسب جدیدی دریافت می‌کنند. چراکه به باور نویسنده، واژه «چالش‌های محیط‌زیستی» در مقایسه با این مفاهیم، انتزاعی‌تر است. علاوه بر بعدبندی مقوله‌ها، از نظر استراوس و کوربین (۱۳۹۰) مهمترین فرایند در اجرای رهیافت نظام‌مند، کدگذاری محوری است که همان فرایند ربطدهی مقوله‌ها به زیر مقوله‌ها و پیوند دادن آنها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. در این مرحله است که مقوله‌ها، ویژگی‌ها و ابعاد حاصل از کدگذاری باز، منظم شده و سر جای خود قرار می‌گیرد تا دانش جدیدی در مورد روابط ایجاد کنند (کریمی فردین‌پور، ۱۳۹۵). در جدول (۳) مقوله‌ها، درونمایه‌ها و مقوله محوری حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داده شده است.

جدول (۴): فهرست ارجاع، عنوان‌ها، نگرانی‌های محیط‌زیستی، راهبردهای پیشنهادی و پیامدهای مورد انتظار

ارجاع	عنوان مقاله	نگرانی محیط‌زیستی	راهبردها	پیامدها
(رضوی طوسی و محمودلی سامانی، ۱۳۹۲)	اولویت‌بندی مدیریتی تعدادی از حوضه‌های آبریز کشور با استفاده از روش‌های فرایند تحلیل شبکه‌ای (ANP) و الگوریتم ترکیبی جدید بر اساس ANP-TOPSIS فازی.	آب از محورهای اصلی توسعه پایدار و رکن اساسی آمایش سرزمین است و مدیریت پایدار کمی و کیفی منابع و مصارف آن، نقش مهمی در ارتقای بهداشت، رفاه اجتماعی و توسعه پایدار دارد.	اولویت‌بندی حوضه‌های آبریز، بخش مهمی از برنامه جامع آب در زمینه تخصیص منابع برای حوضه‌های آبریز است	حوضه آبریز ارومیه برای اعمال راهبردهای بخش آب در اولویت قرار دارد و به عبارتی بحرانی‌ترین حوضه است. در نتیجه، اعمال راهبردهای آب در این حوضه آبریز نسبت به دیگر حوضه‌ها ضروری‌تر است.
(آل محمد و همکاران، ۱۳۹۳)	به‌کارگیری ارزیابی راهبردی محیط‌زیست به منظور تدوین سیاست‌های برنامه توسعه پایدار دریاچه ارومیه	تخریب تالاب‌ها هشدار جدی بر ناپایداری توسعه است. به رغم ارزش‌های حفاظتی دریاچه ارومیه، عرصه‌های حیات محیط‌زیستی، اقتصادی و اجتماعی آن سرزمین روندی قهقراپی دارد.	شناسایی زنجیره‌های علت و معلولی تخریب سرزمین دریاچه ارومیه و تدوین راهبردها و سیاست‌های لازم در برنامه‌ریزی توسعه پایدار در چارچوب مراحل ارزیابی راهبردی محیط‌زیست است	جداولی شامل ترکیب بهینه سیاست‌ها برای پاسخ‌گویی به نیروی محرکه، فشار و وضعیت
(رضوی طوسی و همکاران، ۱۳۹۴)	اولویت‌بندی حوضه‌های آبریز با استفاده از روش جدید فرایند تحلیل شبکه‌ای فازی	منابع آب و خاک هر کشور از مهمترین منابع و زیربنای توسعه پایدار می‌باشند. حوضه آبریز نه تنها یک بخش هیدرولوژیکی است بلکه یک بخش اجتماعی، اقتصادی و محیط‌زیستی نیز می‌باشد که نقش مهمی در توسعه پایدار یک کشور دارد.	استفاده از روش‌های مختلف تصمیم‌گیری چندشاخصه‌ای فازی می‌باشد. بنابراین، با توجه به اهمیت مساله اولویت‌بندی حوضه‌های آبریز بحرانی کشور در بخش تخصیص آب در برنامه کلان ملی، در این تحقیق یک	حوضه آبریز دریاچه ارومیه در رتبه اول و حوضه آبریز اترک در رتبه آخر قرار دارد. همچنین تحلیل حساسیت بر روی وزن خوشه‌ها انجام و چگونگی تاثیر آن در اولویت‌بندی حوضه‌های آبریز بررسی شد.

	<p>الگوریتم جدید بر اساس روش فرآیند تحلیل شبکه‌ای فازی و روش TOPSIS فازی ارائه شده است که شامل استفاده از اعداد فازی مثلثی در الگوریتم تصمیم‌گیری می‌باشد.</p>			
<p>توقف بعضی از برنامه‌های توسعه ملی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه</p>	<p>ناپایداری محیط‌زیستی دریاچه ارومیه به طور عمده تحت تاثیر برنامه‌های توسعه ملی بوده است.</p>	<p>عدم توجه به جنبه‌های محیط‌زیستی، تداوم توسعه محل تردید جدی قرار گیرد. بدین ترتیب، از دهه ۱۹۷۰، رویکردهای محیط‌زیستی به عنوان نقد دیدگاه رابطه بین محیط‌زیست و توسعه که در تئوری‌های رشد و مدرنیزاسیون و همچنین رویکردهای نتولیبرالی غالب شده بود، ظهور کردند. با این نگاه بود که توسعه پایدار مبنای عمل قرار گرفت. توسعه‌ای که علاوه بر رشد اقتصادی و توسعه در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، استفاده بهینه از منابع و امکانات طبیعی و همچنین عدالت بین نسلی نیز در آن مورد توجه می‌باشد.</p>	<p>برنامه‌های توسعه در ایران و مشکلات محیط‌زیستی دریاچه ارومیه</p>	<p>(قالیباف و همکاران، ۱۳۹۶)</p>
<p>نتایج آن نشان‌دهنده افزایش سطوح زیر کشت آبی و دیم به ترتیب به مقدار ۳۲ و ۲۳ درصد و کاهش ۵/۸ درصدی مراتع بین دو مقطع زمانی، مورد بررسی بود. همچنین بررسی تغییرات کاربری اراضی در سطح استان‌های واقع در حوضه نشان داد که الگوی توسعه اراضی کشاورزی در آنها یکسان نبوده است.</p>	<p>نقشه کاربری اراضی سال ۱۳۸۶ شهرستان ارومیه به دو روش پیکسل پایه (حداکثر احتمال) و شیء پایه (فازی) تهیه گردید که بررسی دقت آنها نشان‌دهنده برتری معنی‌دار روش شیء پایه در طبقه‌بندی کاربری اراضی بود. در ادامه روش منتخب برای تهیه نقشه‌های کاربری در کل حوضه برای دو مقطع زمانی مورد استفاده قرار گرفت.</p>	<p>کاربری اراضی یکی از ویژگی‌های مهم حوضه‌های آبریز می‌باشد، بنابراین آگاهی از شرایط و تغییرات آن در طول زمان از پیش‌نیازهای دستیابی به توسعه پایدار می‌باشد.</p>	<p>بررسی تغییر کاربری اراضی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه بر مبنای تصاویر Landsat-TM و تکنیک‌های طبقه‌بندی پیکسل پایه و شیء پایه</p>	<p>(فرخ‌نیا و همکاران، ۱۳۹۷)</p>
<p>راهبرد اصلی توسعه بخش کشاورزی در این منطقه، راهبرد تدافعی است و اولویت اجرای برنامه‌های توسعه پایدار آن، به ترتیب عبارتند از مدیریت مصرف آب در بخش کشاورزی، توسعه مکانیزاسیون بخش کشاورزی، یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی و مدیریت یکپارچه آنها، و ارتقای سواد و آگاهی نیروی انسانی شاغل در بخش کشاورزی. کشاورزی پایدار تنها راه خروج از بحران با نگاه عقلانی است.</p>	<p>ارائه برنامه راهبردی توسعه پایدار بخش کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه به روش SWOT با بهره‌گیری از ماتریس کمی QSPM بود.</p>	<p>در چند سال اخیر، بخش کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه با بحران مواجه بوده و با توجه به نقش آن در تامین غذای کشور، تدوین برنامه‌ای برای ایجاد پایداری بخش کشاورزی در این منطقه بیش از پیش ضرورت یافته است.</p>	<p>تحلیل راهبردی توسعه بخش کشاورزی به روش SWOT و ماتریس QSPM: مطالعه موردی حوضه آبریز دریاچه ارومیه</p>	<p>(صادقی و خان‌زاده، ۱۳۹۸)</p>
<p>از لحاظ اصول و مبانی مسئولیت مدنی، جبران زیان‌های وارده بر</p>	<p>بر مبنای قاعده لاضرر هرگونه تصرف و تغییر در جامعه انسانی و</p>	<p>در سال‌های اخیر پسروی آب دریاچه ارومیه و تبدیل شدن سطح آن به مناطق</p>	<p>جبران خسارات وارده بر محیط‌زیست با تاکید بر بحران</p>	<p>(بوذری، ۱۴۰۰)</p>

<p>محیط‌زیست، از جمله دریاچه ارومیه از راه‌هایی مانند اعاده طبیعت به وضع سابق، جبران خسارت از راه دادن معادل و دستور موقت، محقق می‌شود.</p>	<p>طبیعت که موجب تضییع حقوق دیگران شود، از نظر اسلام ممنوع است، لذا در صورت ورود زیان به محیط‌زیست و با تحقق ارکان خسارت می‌توان جبران آن را از مرتکبین ورود زیان‌های محیط‌زیستی مطالبه کرد. طبق قاعده اتلاف اگر کسی با ایجاد آلودگی‌های محیط‌زیستی باعث تخریب و اتلاف سرمایه‌های طبیعی همگانی شود، مکلف به جبران خسارت است و در قاعده تسبیب علاوه بر انتساب ضرر به فاعل، اثبات تقصیر نیز ضروری است.</p>	<p>شوره‌زار سبب از بین رفتن محیط‌زیست سالم شده است. مشکل بحران دریاچه ارومیه حاصل عدم توجه به مقوله توسعه پایدار در حوضه آبریز آن و مصرف بی‌رویه آب در بخش‌های مختلف، از جمله بخش کشاورزی بوده است.</p>	<p>دریاچه ارومیه و استناد به قاعده لاضرر، اتلاف و تسبیب</p>	
<p>۱. حمایت‌های مالی، قانونی، بیمه‌ای، تشکیلاتی و ... دولت از مشاغل کافی نبوده است؛ ۲. تلقی دولت از مشاغل کوچک روستایی به واسطه بخشودگی مالیاتی، اعطای یارانه‌ها، ارایه تسهیلات کم بهره، ارایه آموزش‌های رایگان و ... تحمیل هزینه به دولت می‌باشد؛ ۳. تضاد منافع مابین فعالین مشاغل کوچک غیرکشاورزی با صنایع بزرگ شهری مشهود می‌باشد و ۴. اعمال محدودیت‌های فروش بر محصولات تولیدی مشاغل کوچک غیرکشاورزی با تولید گفتمان‌هایی چون غیربهداشتی بودن و غیراستاندارد بودن محصولات تولیدی صورت می‌گیرد؛ و در نهایت، ۵. روابط نابرابر قدرت میان ذی‌نفعان، موجب شکاف توسعه شهر و روستا شده است.</p>		<p>فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی روستایی یکی از استراتژی‌های متنوع‌سازی اقتصاد روستایی با هدف تحقق توسعه پایدار روستایی است. یکی از استراتژی‌های اصلی دولت جهت کاهش وابستگی معیشت روستاها به بخش کشاورزی و کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی حوضه آبریز دریاچه ارومیه، توسعه فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی بوده است؛ اما در اجرای آن در روستاهایی که کشاورزی به صورت گسترده همانند دشت نازلو انجام می‌شود، موفقیت چندان به دست نیاورده است.</p>	<p>فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی روستایی در چنبره روابط قدرت مورد: استان آذربایجان غربی</p>	<p>(تقیلو و سلطانی، ۱۴۰۱)</p>
<p>برنامه‌های حفاظتی دقیق‌تری برای کاهش و کنترل مصرف آب در حوضه آبریز منطقه اعمال شود. همچنین در راستای توسعه پایدار لازم است نظارت مستمری از تالاب به عمل آید.</p>	<p>چهار سری تصویر ماهواره لندست ۸ مربوط به سال‌های ۲۰۱۳، ۲۰۱۴، ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ استفاده شد. رسم نقشه‌های NDVI در محیط ArcGIS انجام شد. در نهایت تغییرات کمی محدوده آبی، پوشش گیاهی متراکم، پوشش گیاهی ضعیف (مناطق باتلاقی)، در طی چهار سال اخیر برآورد گردید.</p>	<p>در سال‌های اخیر تالاب کانی برازان مه‌باد به دلیل بحران خشکسالی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه و همجواری با جوامع انسانی با خطر روبه‌رو شده است.</p>	<p>بررسی تغییرات پوشش گیاهی و آب تالاب کانی برازان با استفاده از تصاویر ماهواره لندست ۸ طی ۲۰۱۳-۲۰۱۶</p>	<p>(مناف‌فر و همکاران، ۱۴۰۱)</p>

بحث و نتیجه‌گیری

بخش «بحث و نتیجه‌گیری» از چهار زیر بخش ۱. شرایط علی، ۲. شرایط زمینه‌ای، ۳. شرایط مداخله‌گر و ۴. الگوی بصری تشکیل شده است و منطبق بر یکپارچه‌سازی با کدگذاری محوری است که هدف آن ایجاد رابطه بین مقوله‌های تولید شده در مرحله کدگذاری باز است. یکپارچه‌سازی به پژوهشگر کمک

با هدف مطالعه نگرش نویسندگان از وضعیت بحرانی حوضه آبخیز دریاچه ارومیه، جدول فوق، نگرانی‌های محیط‌زیستی نویسندگان، راهبردهای پیشنهادی آنها و پیامدهای مورد انتظارشان بیان کرده است. این جدول کمک می‌کند تا در بخش «بحث و نتیجه‌گیری» برای پاسخ دادن به سوال‌های مطرح شده، یکپارچه‌سازی انجام شود.

مدیریت منابع آب با هدف توسعه پایدار می‌باشد که مدیریت کارآمد آن مستلزم تدوین راهبردهای مختلف اقتصادی اجتماعی و محیط‌زیستی برای ارزیابی حوضه‌های آبریز می‌باشد. ایران با میزان بارش سالانه ۲۵۰ میلی‌متر که در حدود ۳۰ درصد متوسط بارش سالانه جهان است به عنوان یک کشور خشک و نیمه‌خشک در نظر گرفته می‌شود.

قالیباف و همکاران، (۱۳۹۶) «طی ۴۰ سال گذشته سطح آب دریاچه ارومیه در سال ۱۳۷۴ بیشترین تراز را دارا بوده است. پس از آن افت شدید تراز آب دریاچه به میزان بیش از ۷ متر رخ داده است. مادامی که سطح آب دریاچه بالاتر از ۱۲۷۴/۱ متر از سطح دریاهای آزاد در نوسان باشد دریاچه به عملکرد عادی اکولوژیک خود برای حفظ تنوع محیط‌زیستی ادامه خواهد داد ... این در حالی است که طبق آمار و بسایت شرکت سهامی آب منطقه‌ای آذربایجان غربی، سطح تراز آب دریاچه از سال ۱۳۵۷ از ۱۲۷۵/۷۴ به ۱۲۷۰/۹۱ در سال ۱۳۹۱ رسیده است. به طور متوسط دریاچه در بیست سال اخیر سالیانه با افت ۴۰ سانتی‌متری مواجه بوده است. با توجه به عمق کم این دریاچه، این میزان افت تراز منجر به خشکی درصد قابل ملاحظه‌ای از سطح دریاچه گردیده و بیش از ۳۰ میلیارد متر مکعب از حجم آب آن در اثر تبخیر و عدم ورود منابع آب کافی به آن از بین رفته است ... اما آنچه مسلم است عمق دریاچه از آنچه که در اثر کاهش تراز آب حاصل گردیده به مراتب کمتر است و علت آن ته نشست نمک و سایر کانی‌های تبخیری در بستر دریاچه بین یک تا چند متر است که به شدت سبب کاهش ژرفای آب و تبدیل دریاچه به کفه نمکی شده است ... با این نگاه بود که توسعه پایدار مبنای عمل قرار گرفت. توسعه‌ای که علاوه بر رشد اقتصادی و توسعه در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، استفاده بهینه از منابع و امکانات طبیعی و همچنین عدالت بین نسلی نیز در آن مورد توجه می‌باشد».

فرخ‌نیا و همکاران، (۱۳۹۷) «کاربری اراضی یکی از ویژگی‌های مهم حوضه‌های آبریز می‌باشد، بنابراین آگاهی از شرایط و تغییرات آن در طول زمان از پیش‌نیازهای دستیابی به توسعه پایدار می‌باشد. امروزه تکنیک‌های نوین سنجش از دور قابلیت‌های مناسبی را برای بررسی و تحلیل این مورد در اختیار قرار می‌دهد. در تحقیق حاضر بررسی وضعیت فعلی و گذشته کاربری اراضی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه به عنوان یکی از مناطق بحرانی از نظر آب و محیط‌زیست در کشور هدف قرار داده شد.

می‌کند تا فرایند نظریه‌پردازی را به سهولت انجام دهد (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰). در رویکرد نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۳۹۰) اساس ارتباطدهی در کدگذاری محوری بر بسط و گسترش مقوله‌ها قرار دارد تا پدیده محوری مشخص شود و سایر مقوله‌ها با پدیده محوی مرتبط شوند. در ادامه شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر به تفکیک توصیف می‌شوند تا در انتها ارتباط آنها با یک الگوی بصری نشان داده شود.

شرایط علی

شرایط علی عامل اصلی به وجود آورنده پدیده محوری است (استراوس و کوربین، ۱۳۹۶). نویسندگان به پدیده محوری «توسعه پایدار» و عامل اصلی برای پدیدار شدن آن یعنی «نگرانی از بابت وجود چالش‌های محیط‌زیستی» به شرح زیر اشاره دارند.

رضوی طوسی و محمدولی سامانی، (۱۳۹۲) «افزایش نیاز آبی، زنگ خطری برای کاهش مقدار آب برگشت‌پذیر سالانه است، به طوری که پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۵ ایران در گروه کشورهایی که با بحران کمبود آب مواجه‌اند، قرار گیرد». چرا که «آب از محورهای اصلی توسعه پایدار و رکن اساسی آمایش سرزمین است و مدیریت پایدار کمی و کیفی منابع و مصارف آن، نقش مهمی در ارتقای بهداشت، رفاه اجتماعی و توسعه پایدار دارد».

آل محمد و همکاران، (۱۳۹۳) «تهدید جدی جنگ‌های آب در منطقه خاورمیانه برای آینده نزدیک قابل پیش‌بینی است. در ایران متوسط سرانه آب قابل تجدید به شدت کاهش یافته است» و «درک زنجیره‌های علت و معلولی تخریب سرزمین دریاچه ارومیه نیازمند توجه به ابعاد مسائل در مقیاس بزرگ‌تر حوضه آبریز است. به منظور تدوین سیاست‌های برنامه توسعه پایدار سرزمین دریاچه ارومیه، اختیار رویکردهای برنامه‌ریزی محیط‌زیستی مبتنی بر نگاه راهبردی ضروری به نظر می‌رسد، زیرا برنامه‌ریزی‌های کلان، به نوع متفاوتی از ارزیابی با نام ارزیابی راهبردی محیط‌زیست نیاز دارد».

رضوی طوسی و همکاران، (۱۳۹۴) «آب به عنوان یکی از عناصر توسعه پایدار بوده که موفقیت در حفظ این منبع ارزشمند مستلزم انتخاب رویکردی جامع و مناسب در مدیریت حوضه آبریز با در نظر داشتن راهبردهای تأثیرگذار و روابط متقابل بین آنهاست مدیریت حوضه آبریز شامل انجام مجموعه‌ای از راهکارهای

استراتژی‌های اصلی دولت جهت کاهش مصرف آب در کشاورزی بوده است پایین بودن شاخص‌های کلیدی اقتصادی استان از میانگین کشوری، توجه به توسعه فعالیت از جمله مشاغل خانگی را اجتناب‌ناپذیر می‌نماید، امری که حتی اقتصادهای توسعه یافته و پیشرو صنعتی دنیا چون آمریکا انگلستان و استرالیا نیز از آن غفلت ننموده‌اند ... نرخ بیکاری ۱۴۳ درصدی استان در مقایسه با ۱۲/۱ درصدی میانگین کشور در سال ۱۳۹۶ رتبه ۲۸ در تولید سرانه بدون احتساب، نفت بالا بودن شاخص کل بهای کالا و خدمات مصرفی خانوارهای استان (۱۰۸/۷) نسبت به متوسط کشوری، (۱۰۸/۲) در سال ۱۳۹۶ گویای وضعیت نه چندان خوشایند استان در بخش اقتصادی است سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان آذربایجان غربی در ۱۳۹۶. اشتغال بالای نیروی کار استان آذربایجان غربی در بخش کشاورزی ۳۰/۶ درصد در مقایسه با ۱۷/۵ درصد میانگین کشوری در این (بخش از یک طرف و درصد اشتغال پایین نیروی کار ۱۰ ساله بیشتر استان در بخش صنعت و خدمات به ترتیب با ۲۴/۶ درصد و ۴۴/۹ درصد در مقایسه با ۳۲/۳ درصد و ۵۰/۲ درصد میانگین کشوری در این دو بخش فشار مضاعفی بر منابع پایه چون آب و خاک ایجاد می‌نماید و توسعه مشاغل خانگی برای کاهش فشار از بخش کشاورزی ضروری است».

مناف‌فر و همکاران، (۱۴۰۱) «در سال‌های اخیر تالاب کانی برازان مهاباد به دلیل بحران خشکسالی در حوضه آب ریز دریاچه ارومیه و همجواری با جوامع انسانی با خطر روبه‌رو شده است. تالاب‌ها شاخص‌های تغییر اقلیم در یک منطقه هستند. با توجه به کاهش وسعت و سطح آب این تالاب پیشنهاد می‌شود برنامه‌های حفاظتی دقیق‌تری برای کاهش و کنترل مصرف آب در حوضه آبریز منطقه اعمال شود. همچنین در راستای توسعه پایدار لازم است نظارت مستمری از تالاب به عمل آید».

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که «نگرانی» از بابت وجود «چالش‌های محیط‌زیستی منطقه» شرایط علی نویسنده‌گان برای پدیدارشناسی «توسعه پایدار» به عنوان مقوله محوری است. مطابق روش‌شناسی نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۳۹۰) پدیده «توسعه پایدار» می‌تواند مقوله محوری باشد. چرا که ۱. آن را می‌توان به همه مقوله‌های اصلی دیگر ربط داد. ۲. به کرات در مقالات ظاهر می‌شود. ۳. ربطدهی آن به دیگر مقوله‌ها منطقی و محکم است. ۴. به اندازه کافی انتزاعی است که به یک نظریه‌پردازی منجر شود.

بدین‌منظور از تصاویر Landsat-TM مربوط به سال‌های ۱۳۶۶ و ۱۳۸۶ استفاده شد و برای بهبود دقت طبقه‌بندی، از دو سری تصویر مربوط به ماه‌های مختلف برای هر مقطع زمانی استفاده گردید. ابتدا نقشه کاربری اراضی سال ۱۳۸۶ شهرستان ارومیه به دو روش پیکسل پایه (حداکثر احتمال) و شیء پایه (فازی) تهیه گردید که بررسی دقت آنها نشان‌دهنده برتری معنی‌دار روش شیء پایه در طبقه‌بندی کاربری اراضی بود. در ادامه روش منتخب برای تهیه نقشه‌های کاربری در کل حوضه برای دو مقطع زمانی مورد استفاده قرار گرفت که نتایج آن نشان‌دهنده افزایش سطوح زیر کشت آبی و دیم به ترتیب به مقدار ۳۲ و ۲۳ درصد و کاهش ۵/۸ درصدی مراتع بین دو مقطع زمانی، مورد بررسی بود. همچنین بررسی تغییرات کاربری اراضی در سطح استان‌های واقع در حوضه نشان داد که الگوی توسعه اراضی کشاورزی در آنها یکسان نبوده است».

صادقی و خان‌زاده، (۱۳۹۸) «در چند سال اخیر، بخش کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه با بحران مواجه بوده و با توجه به نقش آن در تأمین غذای کشور، تدوین برنامه‌ای برای ایجاد پایداری بخش کشاورزی در این منطقه بیش از پیش ضرورت یافته است. از این‌رو، هدف پژوهش حاضر ارائه برنامه راهبردی توسعه پایدار بخش کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه به روش SWOT با بهره‌گیری از ماتریس کمی QSPM است».

بودری، (۱۴۰۰) «در سال‌های اخیر پسروی آب دریاچه ارومیه و تبدیل شدن سطح آن به مناطق شورزار سبب از بین رفتن محیط‌زیست سالم شده است. مشکل بحران دریاچه ارومیه حاصل عدم توجه به مقوله توسعه پایدار در حوضه آبریز آن و مصرف بی‌رویه آب در بخش‌های مختلف، از جمله بخش کشاورزی بوده است».

تقیلو و سلطانی، (۱۴۰۱) «فعالیت‌های تولیدی کوچک غیر کشاورزی روستایی یکی از استراتژی‌های متنوع‌سازی اقتصاد روستایی با هدف تحقق توسعه پایدار روستایی است ... متنوع‌سازی منجر به بهبود وضعیت مالی کاهش عدم قطعیت و، خطر رشد خدمات، بازارها افزایش قدرت، ریسک، افزایش و گسترش ارتباطات اجتماعی ... می‌شود. در استان آذربایجان غربی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه برای کاهش وابستگی معیشت روستاها به بخش، کشاورزی توسعه فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی و وابسته به کشاورزی که در این تحقیق فعالیت‌های تولیدی کوچک روستایی تعریف می‌شود یکی از

شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای بیانگر چیزی است که در آن کنش متقابل برای کنترل، اداره و پاسخ به پدیده محوری صورت می‌گیرد (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰). یکی از مهمترین ابزارهای پیش روی نویسندگان برای شناسایی تعداد مخاطب مقاله از طریق «علم‌سنجی» است که در بستر «فناوری» محقق می‌شود (کریمی فردین پور، ۱۴۰۲) تا آنان برای کنش متقابل در کنترل و پاسخ به درونمایه «نگرانی» از وجود «چالش‌های محیط‌زیستی» پایگاه اجتماعی داشته باشند.

صرفاً انتشار یک تحقیق برای کسب رتبه در میدان دانشگاه کافی نیست. در میدان دانشگاه، سرمایه نمادین در کسب اعتبار به کیفیت و کمیت مقالات و به تعداد استناد به آن نیز بستگی دارد. در حقیقت تعداد استنادها به یک مقاله، سبب شناخته شدن نویسنده می‌شود که یک نوع سرمایه در میدان دانشگاه است به این معنی که محققان دیگر آن مقاله را مفید دانسته و بر یافته‌ها و راهبردهای پیشنهادی آن اعتماد می‌کنند. به عنوان مثال وارد شدن به فهرست محققان پر استناد یک سرمایه فرهنگی نمادین است که سبب ایجاد رقابت در میدان دانشگاه است به این معنی که هر چه تعداد استنادها بیشتر باشد، نویسنده در حرفه دانشگاهی خود موفق‌تر است. به طور میانگین به مقالات در مجلات علمی مصوب بیش از مقالات در مجلات کم اعتبارتر استناد می‌شود. دلایل این است که آنها عوامل تاثیرگذاری بالاتری دارند. بنابراین، نویسندگان تلاش کرده‌اند که مقاله خودشان را در مجله تاثیرگذار منتشر کنند تا امیدوار باشند که به آن استناد بیشتری شود.

علاوه بر این، معیار تعداد دانلود متن کامل مقاله که در بعضی مجلات ثبت می‌شود و همچنین، تعداد مشاهده متن کامل مقاله، معیار دیگری است که با کمک فناوری تحت عنوان «علم‌سنجی» به عنوان شرایط زمینه‌ای برای نویسندگان مطرح می‌شود (کریمی فردین پور و همکاران، ۲۰۲۰). حتی بعضی از مجلات علمی مصوب با راه‌اندازی پروفایل اختصاصی نشریات در شبکه‌های اجتماعی علمی و بارگذاری مقاله‌ها در این شبکه‌ها و اجرای پروژه استانداردسازی و بین‌المللی‌سازی نشریه و پیگیری ثبت در نمایه‌های تخصصی علم‌سنجی معتبر دنیا، میزان رویت‌پذیری و استناد به مقاله‌های آن مجله‌ها افزایش می‌دهند که این امر به افزایش ضریب تاثیر نشریات، ایجاد زمینه ورود

نشریه به نظام‌های معتبر رتبه‌بندی بین‌المللی و ارتقاء شبکه علمی تخصصی بین‌المللی نویسندگان منتهی خواهد شد.

شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر چیزی است که بر چگونگی کنش و واکنش متقابل اثر می‌گذارد (استراوس و کوربین، ۱۳۹۰). شرایط مداخله‌گر، شرایط وسیع و عامی همچون سرمایه فرهنگی است که به عنوان تسهیل‌گر راهبردها عمل می‌کند. توانایی علمی نویسندگان تحت عنوان تخصص آنها با درونمایه علم‌گرایی آنها کمک می‌کند تا آنها در قبال نگرانی‌شان از وضعیت بحرانی محیط‌زیستی حوضه آبریز دریاچه ارومیه، با مطالعه پیشینه پژوهشی مرتبط و با مراجعه به منابع علمی معتبر که با آنها آشنایی دارند، دست به قلم شده و راهبردهایی را برای خروج از این بحران پیشنهاد کنند^(۱۶). راهکارهای ارائه شده توسط نویسندگان در واقع تلاش آنها برای تبدیل کردن سرمایه فرهنگی عینی‌شان به سرمایه فرهنگی نهادی‌شان است. آنها با نوشتن مقاله در واقع مدرکی یعنی سرمایه فرهنگی نهادی معادل بر توانایی نویسندگی‌شان که سرمایه فرهنگی عینی‌شان است، ارائه کنند. در ضمن آنها تحت شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر راهبردهایی برای چالش‌های محیط‌زیستی منطقه پیشنهاد می‌کنند که انتظار دارند منطقه را در مسیر توسعه پایدار یعنی همان پدیده محوری قرار دهند. به عبارت دیگر آنها با سرمایه محوری خود یعنی سرمایه فرهنگی‌شان به میدان آمده‌اند تا به مقوله محوری یعنی توسعه پایدار منطقه دست یابند. در حقیقت پیامد مورد انتظار نویسندگان این است که آنها با کمک سرمایه اجتماعی و اقتصادی خود و با تبدیل سرمایه فرهنگی خود به سرمایه نهادی، منتظر پیامد به کارگیری راهکارهای پیشنهادی‌شان باشند تا این سرمایه نهادی‌شان به سرمایه نمادین تبدیل شود.

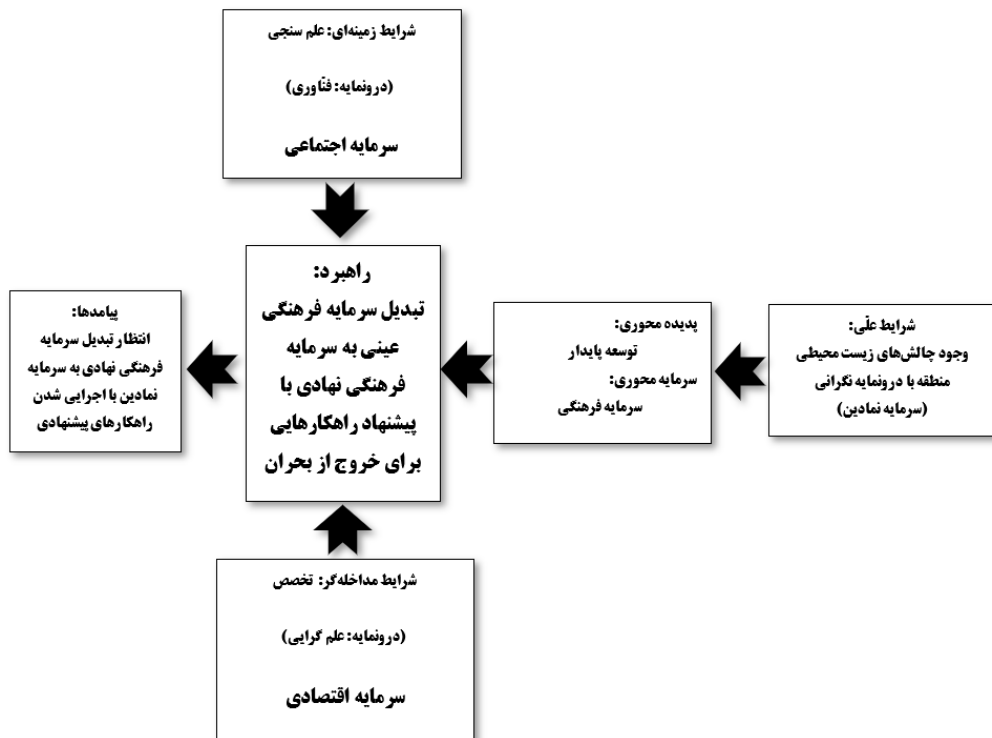
الگوی بصری

در چارچوب نظری بوردیو، نگرش نویسندگان مقالات منتخب مورد کنکاش قرار گرفت. این مقاله منتخب با نمونه‌گیری هدفمند از بین مقالات چاپ شده در نشریات علمی مصوب در مورد توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه انتخاب شده‌اند. این پژوهش نشان می‌دهد که چهار نوع سرمایه نمادین، فرهنگی،

معتبر تبدیل می‌کنند. البته از یک طرف تخصص آنها با درونمایه علم‌گرایی و از طرف دیگر علم‌سنجی با درونمایه فناوری به ترتیب شرایط مداخله‌گر و شرایط زمینه‌ای برای آنها فراهم می‌کند. کسب اعتبار علمی با کمک علم‌سنجی مقاله چاپ شده یک سرمایه اجتماعی برای نویسندگان است در حالی که کسب رتبه علمی بالاتر دانشگاهی و به تبع آن افزایش حقوق یک سرمایه اقتصادی برای آنان است. از دیدگاه بورديو این سرمایه محوری میدان است که بر کارکرد و پویایی میدان تأثیرگذار است. چون در نتیجه رقابت و منازعه بین عاملان اجتماعی برای کسب سرمایه محوری است که موقعیت عاملان اجتماعی در میدان پیشرفت یا پسرفت می‌کند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). بنابراین این پژوهش نشان می‌دهد که علم جامعه‌شناسی و علم حفاظت از محیط‌زیست علاوه بر این که می‌توانند هم‌راستا باشند، بلکه می‌توانند در نقطه‌ای به نام توسعه پایدار با هم تلفیق شوند (شکل ۱) (کریمی فردین‌پور، ۱۳۹۹).

اجتماعی و اقتصادی توصیف‌کننده تلاش نویسندگان برای خروج از وضعیت بحرانی منطقه است. مطابق الگوی بصری در شکل (۱) می‌توان نظریه‌پردازی حاصل از روش تحقیق داده بنیاد را دید. مطابق این الگو، نویسندگان نگران وضعیت محیط‌زیستی حوضه‌آبریز دریاچه ارومیه هستند که این احساس نگرانی یک سرمایه نمادین فرهنگی آنان است. سرمایه فرهنگی، سرمایه محوری برای میدان دانشگاه است که عاملان اجتماعی آن اساتید و دانشجویان هستند. مطابق جدول (۱) تقریباً همه نویسندگان از میدان دانشگاه هستند به جز یکی که از وزارت نیرو و معاونت آب و آبفا است. بنابراین مطابق چارچوب جامعه‌شناسانه بورديو، عاملان اجتماعی در تلاش برای به‌دست آوردن سرمایه بیشتر با هم رقابت می‌کنند. برای این رقابت از سرمایه‌های خودشان استفاده می‌کنند و با تبدیل سرمایه سعی می‌کنند جایگاه اجتماعی خودشان را ارتقا دهند.

با این هدف با تبدیل سرمایه فرهنگی عینی‌شان که همان توانایی یا هنر نویسندگی‌شان است را به سرمایه فرهنگی نهادی یعنی مدرک قابل استنادی مانند مقاله چاپ شده در یک نشریه

شکل (۱): الگوی بصری حاصل از نظریه پردازی داده بنیاد

بورديو که تلاشی برای گفت‌وگو بین «نظر و عمل» است،

به عبارت دیگر، این پژوهش نشان می‌دهد در چارچوب نظری

علمی در خصوص «توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه» تامل شود چرا که در چارچوب نظری بوردیو، تولید علم در معنای صوری آن می‌تواند سرپوشی برای فهم حقیقت باشد (یمنی‌دوزی سرخابی، ۱۴۰۱).

یادداشت‌ها

1. Fardin Mohammadi
2. Marco Schirone
3. Hultqvist & Lidegran
4. Sandelowski & Barroso
۵. بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)
۶. این پژوهش محدود به مقالات فارسی است. پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابهی با مقالات انگلیسی انجام شده و نتیجه‌ها مقایسه شود.
۷. تئوری داده بنیاد (به انگلیسی: grounded theory) روشی است برای دستیابی به شناخت پیرامون موضوعی که پیش از این در مورد آن تحقیق جامعی نشده‌است و دانش در آن زمینه محدود است.
8. Cullen & Brennan
9. Charmaz & Thornberg
10. Systematic
11. Constructivist
12. Emerging
۱۳. راهبردهای پیشنهادی نویسندگان مقالات منتخب و پیامدهای آنها در جدول ۴ آمده است.

فعالیت‌های صرفاً نظری دانشگاهیان از قبیل چاپ مقاله، اگر عملی نباشد و مشکلی از مشکلات را حل نکند، با رویکرد نقادانه روبه‌رو است که یمنی‌دوزی سرخابی (۱۴۰۱) از آن به عنوان «هژمونی تمامیت خواه عقل علمی» یاد کرده است و حتی آن را نمادی از «جاهلیت علمی» دانسته است. به عبارت دیگر، این پژوهش می‌خواهد نشان دهد که در چارچوب نظری بوردیو، پژوهش در زمینه «توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه» باید در فهم واقعیت‌های اجتماعی و زمینه‌ای آن باشد. در حقیقت چنین فهمی، نیازمند چنین پژوهشی است، تا موانع جامعه شناسانه آن را کشف کند. این پژوهش تلاش کرده است تا این موانع را با یک رویکرد کیفی و با نظریه‌پردازی داده بنیاد توصیف کند. در حقیقت با بیان شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گری که نویسندگان به عنوان کارگزاران میدان نشر علمی در آن قرار دارند، تلاش شده است نوعی تامل‌پذیری اصلاح طلبانه در مسیر فهم «توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه» فراهم آید. از جمله دستاوردهای این پژوهش، آشکارسازی کارکردهای درونی ساختار جامعه شناسانه از نشر علمی است تا شاید نقاب از چهره حقیقتی بگشاید. آیا سیطره‌ای از شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر در نگرش نویسندگان در خصوص «توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه» وجود دارد که بر فهم آن سایه افکنده است؟ راه‌گریز از توهم دانایی و باورهای کاذب در «توسعه پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه» چیست؟ در این پژوهش تلاش شده است تا از نگاه بوردیو در مورد فعالیت‌های دانشگاهیان در میدان نشر

منابع

- استراوس، انسلم ال و کوربین، جولیت ام. (۱۳۹۰). مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای. (ابراهیم افشار، مترجم). تهران: نشر نی.
- فرخ نیا، ا.، مرید، س. و دلاور، م. (۱۳۹۷). بررسی تغییر کاربری اراضی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه بر مبنای تصاویر Landsat-TM و تکنیک‌های طبقه بندی پیکسل پایه و شی پایه، مجله آبیاری و زهکشی ایران، ۱۲(۴)، ۸۲۳-۸۳۹. magiran.com/p1910316
- جاودانه، پ.، جعفری، پ. و وظیفه دوست، ح. (۱۴۰۰). واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های اکوسیستم نوآوری بر اساس روش فراترکیب. نوآوری و ارزش آفرینی، ۱۰(۲۰)، ۱۰۷-۱۲۴. <https://sid.ir/paper/fa1038404SID>
- صادقی، ح. و خان‌زاده، م. (۱۳۹۸). تحلیل راهبردی توسعه بخش کشاورزی به روش SWOT و ماتریس QSPM: مطالعه موردی حوضه آبریز دریاچه ارومیه، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۲۷(۱۰۸)، ۹۱-۱۲۰. magiran.com/p2103485
- مناف فر، ر.، جباری، ح.، فیضی، ب.، زینال‌زاده، ک. و مرادخانی، س. (۱۴۰۱). بررسی تغییرات پوشش گیاهی و آب تالاب کانی برازان با استفاده از تصاویر ماهواره لندست ۸ طی ۲۰۱۶-۲۰۱۳، فصلنامه بوم‌شناسی آبریان، ۱۲(۱)، ۱۷-۲۶. magiran.com/p2516861

- بودری، س. (۱۴۰۰). جبران خسارات وارده بر محیط زیست با تاکید بر بحران دریاچه ارومیه و استناد به قاعده لاضرر، اتلاف و تسبیب، فصلنامه اخلاق زیستی، ۱۱(۳۶)، ۹. magiran.com/p2335712
- آل محمد، س.، یآوری، ا. ر.، صالحی، ا. و زبردست، ل. (۱۳۹۳). به کارگیری ارزیابی راهبردی محیط زیست به منظور تدوین سیاست های برنامه توسعه پایدار دریاچه ارومیه، فصلنامه محیط‌شناسی، ۴۰(۳)، ۶۴۵-۶۶۷. magiran.com/p1349112
- رضوی طوسی، س. ل.، محمولی سامانی، ج. و فهمی، ه. (۱۳۹۴). اولویت بندی حوضه های آبریز با استفاده از روش جدید فرآیند تحلیل شبکه‌ای فازی، مجله تحقیقات منابع آب ایران، ۱۱(۱)، ۶۱. magiran.com/p1444563
- رضوی طوسی، س. ل. و محمولی سامانی، ج. (۱۳۹۲). اولویت‌بندی مدیریتی تعدادی از حوضه های آبریز کشور با استفاده از روش های فرایند تحلیل شبکه‌ای ANP و الگوریتم ترکیبی جدید بر اساس ANP-TOPSIS فازی، مجله مدیریت آب و آبیاری، ۳(۲)، ۷۵-۹۰. magiran.com/p1253316
- عظیم‌پور، س.، کریمی فردین‌پور، ی. و محمودی، ف. (۱۴۰۳). واکاوی انطباق برنامه درسی جدید دوره کارشناسی رشته آموزش ریاضی دانشگاه فرهنگیان با ماموریت متناظر در سند تحول بنیادین، فصلنامه مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، شماره ۴ (پیاپی ۴۱) زمستان ۱۴۰۳ (زیر چاپ).
- تقیلو، ع. ا. و سلطانی، ن. (۱۴۰۱). فعالیت‌های تولیدی کوچک غیرکشاورزی روستایی در چنبره روابط قدرت مورد: استان آذربایجان غربی، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۱۱(۲)، ۱۶۵-۱۸۸. magiran.com/p2486332
- کریمی فردین‌پور، ی. (۱۳۹۹). تعامل شیمی ریاضی و محیط‌زیست، کاربرد شیمی در محیط‌زیست، ۱۱(۱)، ۴۴، ۴۷-۵۵. <https://sanad.iau.ir/journal/ace/Article/695301?jid=695301>
- کریمی فردین‌پور، ی. (۱۴۰۲). امکان سنجی کاربرد اپلیکیشن گوشی همراه هوشمند در آموزش شیمی، کاربرد شیمی در محیط زیست، ۵۴(۱۴)، ۶۴-۵۷. <https://sanad.iau.ir/Journal/ace/Article/943067>
- کریمی فردین‌پور، ی. (۱۴۰۲). امکان سنجی کاربرد اپلیکیشن گوشی همراه هوشمند در آموزش شیمی، کاربرد شیمی در محیط زیست، ۱۱(۱۴)، ۶۴-۵۷. <https://sanad.iau.ir/Journal/ace/Article/943067>
- کریمی فردین‌پور، ی. (۱۳۹۵). مطالعه مؤلفه‌های برنامه درسی و گرایش مؤلفان کتاب «معادلات دیفرانسیل مقدماتی و مسئله‌های مقدار مرزی» دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، 7(14), 157-158. (<https://www.icsajournal.ir/article.html5080>)
- قالیباغ، م. ب.، اطاعت، ج. محمدی، ح. و موسوی، ز. (۱۳۹۶). برنامه های توسعه در ایران و مشکلات زیست محیطی دریاچه ارومیه، نشریه پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، ۲(۱)، ۱-۲۹. magiran.com/p1833871
- محمدی، ف.، نوغانی دخت بهمنی، م.، کرمانی، م.، و خالق‌پناه، ک. (۱۳۹۹). تحلیل وضعیت، شرایط و پیامدهای سرمایه مورد منازعه در آموزش و پرورش ایران. فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ، 2020.122207. doi: 10.22034/jsfc. 2020.122207, 81-114. (<http://www.jsfc.ir/article.html122207>)
- یمنی‌دوزی سرخابی، م. (۱۴۰۱). تأملی در فعالیت‌های علمی در دانشگاه‌ها از نگاه پیر بوردیو. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی ۲۲-۱، ۳(۲۴). (<https://journal.irphe.ac.ir/article.html702955>)
- Charmaz, K., & Thornberg, R. (2020). The pursuit of quality in grounded theory. *Qualitative Research in Psychology*, 18(3), 305–327. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1780357>
- Cullen, M. M., & Brennan, N. M. (2021). Grounded theory: Description, divergences and application. *Accounting, Finance & Governance Review*, 27. <https://afgr.scholasticahq.com/article/22173-grounded-theory->
- Mohammadi, F. (2019). Bourdieu's View over Educational Field, Beyond Confliction and Functionalism Approaches, *Foundations of Education*, 9(1), 5-25. magiran.com/p2030605
- Hultqvist, E., & Lidegran, I. (2020). The use of 'cultural capital' in sociology of education in Sweden. *International Studies in Sociology of Education*, 30(3), 349–356. <https://doi.org/10.1080/09620214.2020.1785322>

- Karimi Fardinpour, Y., & Moslehi Milani, N. (2020). Content analysis of the Journal of The Application of chemistry in Environment based on Shannon entropy with environmental assumptions. <https://sanad.iau.ir/journal/ace/Article/685008?jid=685008>
- Karimi Fardinpour, Y., Moslehi Milani, N., & Entezari, B. (2020). A survey of convince the audience about the most visited articles in the Journal of The Application of Chemistry in Environment. *The Application of Chemistry in Environment*, 11(42), 37-52. <https://sanad.iau.ir/journal/ace/Article/690367?jid=690367>
- Schirone, M. (2023); Field, capital, and habitus: The impact of Pierre Bourdieu on bibliometrics. *Quantitative Science Studies* 2023; 4 (1): 186–208. doi: https://doi.org/10.1162/qss_a_00232
- Sandelowski, M., & Barroso, J., (2007). *Handbook for Synthesizing Qualitative Research*. New York: Springer.

A Grounded Theory Analysis of Selected Literature on the Sustainable Development of the Urmia Lake Watershed

Younes Karimi Fardinpour*

* Department of Mathematics, Ah.C., Islamic Azad University, Ahar, Iran. Email: Younes.karimiFardinpour@iaau.ac.ir

(Received: 2025/02/03

Accepted: 2025/10/25)

Abstract

Content analysis is a valuable method for uncovering diverse research perspectives and identifying gaps within a specific field of knowledge. This qualitative study employs a grounded theory approach, following the methodology of Strauss and Corbin (1990), to synthesize existing research on the sustainable development of the Urmia Lake watershed. A purposeful sampling strategy, informed by the work of Sandelowski and Barroso (2007) on qualitative research synthesis, was used to select literature. The final analysis is framed using Pierre Bourdieu's sociological theory.

Data were collected through a systematic literature search of the Magiran database, using relevant keywords. The analysis reveals that a primary driver in the literature is authors' concern over environmental challenges in the watershed, which functions as a form of symbolic capital. Within this context, sustainable development emerges as the central category of action. This central category is influenced by two main factors: on one hand, a scientology field where technology is positioned as social capital, and on the other hand, an expertise field where scientism functions as economic capital. These conditions motivate authors to propose specific strategies to achieve desired outcomes.

In essence, the authors' core motivation is rooted in their cultural capital. Through publication, they convert a portion of this specifically, their embodied cultural capital—into institutional cultural capital. The anticipated outcome of this process is the subsequent transformation of this institutional capital into symbolic capital, enhancing their standing and influence within the academic and environmental fields.

Keywords: Environment, Symbolic Capital, Cultural Capital, Social Capital, Economic Capital, Urmia Lake